

20
22

IMH netwerkzorg

DE BASIS: IMH NETWERKTEAMS

IMH NEDERLAND
leren · verbinden · matchen

WE WONDER

Inhoudsopgave

HANDREIKING NETWERKZORG IMH NEDERLAND

1. Inleiding	pag. 3
2. IMH Netwerkzorg voor gezinnen met een jong kind	pag. 4
◦ 2.1 <i>Waarom is netwerkzorg zo belangrijk?</i>	<i>pag. 4</i>
◦ 2.2 <i>Hoe ziet de aanpak voor netwerkzorg eruit?</i>	<i>pag. 5</i>
◦ 2.3 <i>Hoe faciliteert IMH Nederland?</i>	<i>pag. 8</i>
3. Hoe bouw je een lokaal IMH Netwerkteam op?	pag.11

Bijlagen

- A. Stappenplan - procesbeschrijving lokale netwerkvorming
- B. Organisatie
- C. Kwaliteitskaders
- D. Netwerkleiderschap

Colofon

Projectleiderschap en redactie Zillah Holtkamp, Anouk van Vossen
Innovatiecoaching Lienke Scheurwater

©2022 IMH Nederland

De inhoud van deze uitgave mag niet zonder toestemming worden gedeeld en enkel onder vermelding van naam van auteur en organisatie worden geciteerd.

1. Inleiding

HANDREIKING NETWERKZORG IMH NEDERLAND

Welkom! Goed dat je stappen zet om de zorg voor gezinnen met een jong kind te verbeteren door samen te werken in een netwerk.

Veel verschillende professionals, met diverse achtergronden zetten zich in om ouders en jonge kinderen te begeleiden. Hoe werk je nu slim samen en zorg je dat de ondersteuning aan gezinnen effectiever èn sneller kan? De aanpak van IMH netwerkzorg draagt hier aan bij.

Wat is IMH netwerkzorg?

Het is een gecoördineerde manier van samenwerken door professionals vanuit verschillende domeinen. Met als doel om de beste zorg te bieden waarbij het gezin centraal staat. Het gedachtegoed van Infant Mental Health* (IMH) helpt professionals met diverse achtergronden om vanuit eenzelfde visie te werken, zodat de zorg veel effectiever kan worden.

Ouders hoeven niet meer zelf te zoeken welke zorgverlener ze nodig hebben. Via het lokale netwerk is alle expertise aanwezig of in te schakelen voor zowel het kind als ouder. Het maakt het werken voor professionals bovendien doelmatiger, leuker en leerzamer.

Hoe bouw je een lokaal IMH team op?

Dat lees je in deze handreiking waarin de bouwstenen en stappen voor netwerkontwikkeling staan beschreven. Zo kun je zelf aan de slag met de basis.

Voor verdieping in themagerichte zorg verwijzen we naar de specifieke addenda die zijn ontwikkeld voor: onrustige baby, peripartum psychische problematiek en LVB & zwangerschap. Je kunt ze vinden op het online platform van IMH Nederland.

*De **Infant and Early Childhood Mental Health (IECMH) visie** heeft oog voor het samenspel tussen omgeving, biologische factoren en de ouder-kind relatie. Meer uitleg over de IMH-visie is te vinden op pag. 4.

2. IMH Netwer kzorg

VOOR KINDERWENS, AANSTAANDE OUDERS EN GEZINNEN MET EEN BABY/ JONG KIND

2.1 WAAROM IS NETWERKZORG ZO BELANGRIJK?

IMH Nederland zet zich er voor in om te zorgen dat ouders en kinderen goede ondersteuning krijgen, op het juiste moment. We willen dat zorg integraal, zonder schotten en efficiënt is ingericht. Dat wachtlijsten voorkomen worden, zorgmedewerkers zich bevoegd en bekwaam voelen en dat gezinnen zich geholpen voelen door de juiste expert. Juist bij de start van het ouderschap en het jonge kinderleven is passende zorg erg belangrijk. Dit doel kan bereikt worden door te zorgen dat zorgverleners (aanbod) en zorgvragers (vraag) veel beter op elkaar aansluiten. Waar ketenzorg vrij lineair naar een zorgroute kijkt (bijvoorbeeld van huisarts, naar kinderfysiotherapeut, naar kinderarts), stelt netwer kzorg het gezin centraal en wordt er een netwerk van zorg rondom het gezin gecreëerd.

Uit praktijkonderzoeken van IMH Nederland, wordt duidelijk dat ouders van bijvoorbeeld een onrustige baby zich vaak niet gehoord en begrepen voelen. Ze zitten in een onzekere fase en adviezen van professionals kunnen nogal eens tegenstrijdig zijn. Professionals geven aan dat zij onderling dezelfde taal missen, om gedrag van kinderen en/of ouders te signaleren, te verklaren en er eenduidig naar te handelen.

Het gedachtegoed Infant Mental Health helpt professionals met verschillende achtergronden om op een eenduidige wijze te werken en dit moet de ondersteuning aan gezinnen ten goede komen.

Infant and Early Childhood Mental Health-visie

De Infant and Early Childhood Mental Health (IECMH) visie heeft oog voor het samenspel tussen omgeving, biologische factoren en de ouder-kind relatie. In deze handreiking wordt de visie afgekort tot IMH-visie. Professionals die vanuit de IMH-visie denken en werken, kijken breed naar het ontwikkelingsverloop van het kind, de ouder, belangrijke anderen en de interactie die zij onderling hebben. Aandacht hebben voor de kwaliteit van de verschillende relaties in een systeem typeert het werken vanuit de IMH-visie, als ook hoe deze relaties de ontwikkeling en de gezondheid beïnvloeden.

IMH Nederland faciliteert netwer kzorg

Het platform IMH Nederland ondersteunt zorgprofessionals om hun werk goed en efficiënt in te richten, om innovatie eenvoudig beschikbaar te hebben en om kennisdeling en verbinding in Nederland te stimuleren. Dit wordt onder meer gedaan door het beschikbaar stellen van een online community voor zorgprofessionals, draaiboeken te delen en scholing te ontwikkelen.

2.2 HOE ZIET DE AANPAK VOOR NETWERKZORG ERUIT?

Basiselementen van deze aanpak en gebruikte tools worden al langere tijd toegepast bij de succesvolle aanpak voor netwerkzorg bij ouderen (o.a. ParkinsonNet, DementieNet). De aanpak is echter aangepast aan de doelgroep ouders met een jong kind waarbij andere aspecten in het zorglandschap een rol spelen. Nieuwe tools zijn ontwikkeld die aansluiten bij de zorg vanuit de IMH-visie.

Gebruikte **elementen** voor ontwikkeling van netwerkzorg zijn (IMH Nederland en Nieuwboer, 201):

- Gezamenlijke visie, taalgebruik en specifiek kennisniveau
- Transdisciplinaire samenwerking
- Leiderschap
- Kort-cyclisch verbeteren
- Interprofessionele scholing, intervisie en supervisie

Het is een aanpak om duurzame lokale netwerken (IMH netwerkteams en steunnetwerk) te bouwen, waarin deelnemende professionals nauw samenwerken om kwalitatieve zorg te bieden aan gezinnen met een jong kind. Het biedt mogelijkheden voor professionals om zich te ontwikkelen binnen een bepaald expertisegebied of in (netwerk)leiderschap.

DE KRACHT VAN TRANSDISCIPLINAIRE SAMENWERKING MET ÉÉN VISIE

De **5 domeinen van Zero to Three** zijn vertaald in een overzichtskaart passend bij de Nederlandse situatie. De kracht van een IMH netwerkteam, is dat een stevige verbinding ontstaat tussen deze vijf domeinen, waar de Infant Mental Health visie als rode draad doorheen loopt.

Die verbinding wordt door IMH Nederland actief gestimuleerd, door op meerdere niveaus en via meerdere activiteiten in te steken. We nemen daarbij het **verandermodel van John Kotter** (1996) als uitgangspunt, zodat er een onderbouwing is hoe je tot verandering komt. Bij dit model wordt de wens om te veranderen en de motivatie van de professional steeds centraal gesteld. Het model van netwerkzorg zet aanvullend ook de wens van de klant centraal.

Figuur 1: IMH Nederland overzichtskaart werkvelden

INTEGRATIE NETWERKZORG EN SPECIALISME

De basis van netwerkzorg bestaat uit lokale IMH netwerkteams waar ouders met een jonge kind snel en dichtbij huis terecht kunnen met een hulpvraag. Wanneer blijkt dat opschalen naar specialistische zorg nodig is, dan is op regionaal niveau een specialistisch team aan professionals en experts beschikbaar voor consultatie of bieden van gespecialiseerde zorg. Voor ieder expertisegebied is een zorgpad beschikbaar zodat op een efficiënte manier de juiste zorg voor het gezin ingezet kan worden.

IMH netwerkteam per (inkoop)gemeente of wijk

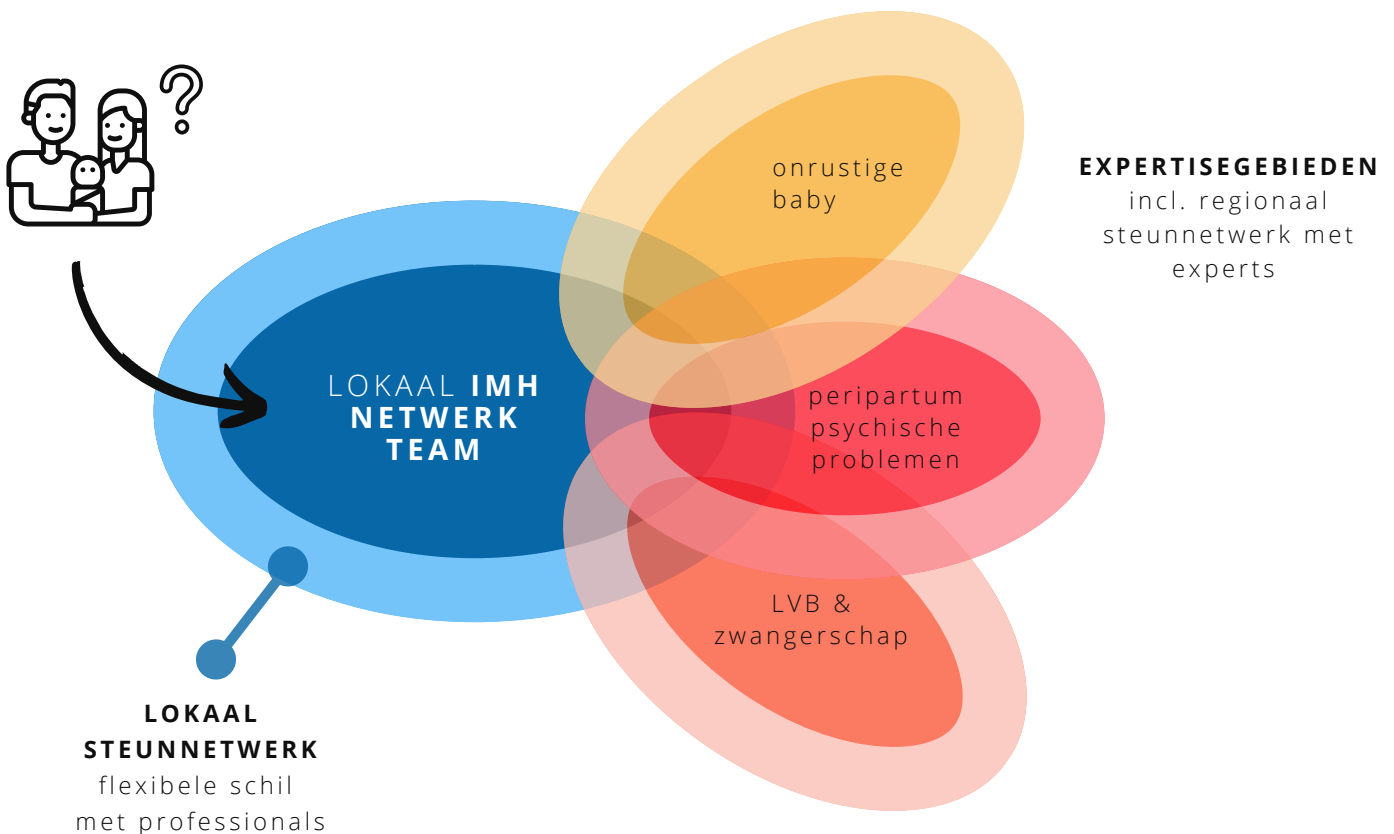
In kleine teams maken we het professionals makkelijker om elkaar te vinden, intervisie te organiseren om casuïstiek te bespreken, te scholen en met elkaar te verbinden. We streven er naar dat elke gemeente een IMH netwerkteam heeft, die via een flexibele schil in verbinding staat met alle 5 domeinen. De flexibele schil om het netwerkteam heen, is het steunnetwerk. Hierin zitten professionals met specifieke en aanvullende aandachtsgebieden.

Bekijk H3 voor wie er in een IMH netwerkteam zitten.

Taken IMH netwerkteam per gemeente/wijk

- Triage (op basis van hypothesen a.d.h.v. Sociaal Ecologisch Model van J. Belsky)
- Gezinsbehandelplan maken (op basis van piramide van Greenspan)
- Op - en afschalen van ondersteuning/behandeling
- Bepalen welke experts nodig zijn voor de hulpvraag (wie uit de flexibele schil of specialisme)
- Evaluatie en monitoring ondersteuning en behandeling

Figuur 2: Visuele weergave verbinding netwerkzorg - specialisme

Lokaal steunnetwerk en specialismen netwerkzorg

In het IMH steunnetwerk, zitten de vertegenwoordigers (lokale zorgverleners) uit elk domein. In de domeinen zijn tevens de specifieke aandachtsgebieden. In 2022 zijn er drie addenda geschreven voor netwerkteams (1) onrustige baby, (2) peripartum psychische problemen en (3) LVB & zwangerschap. Er is daarbij overlap mogelijk, wat bijvoorbeeld betekent dat een lactatiekundige lokaal verbonden kan zijn bij een IMH netwerkteam en gespecialiseerd/geschoold is op het thema onrustige baby. Ideaal gezien is op deze manier voor ieder gezin, ongeacht in welke gemeente of wijk het woont, elke vorm van laagdrempelige begeleiding tot gespecialiseerde zorg beschikbaar.

Taken IMH steunnetwerk

- Meedenken in triage
- Meebehandelen
- Consultatie

2.3 HOE FACILITEERT IMH NEDERLAND?

ONDERSTEUNING

Verandering slaagt, als je met een team aan de slag bent aan een gedeelde missie. Dat geldt ook zo voor het opbouwen van netwerkzorg. Een netwerk slaagt als je met gemotiveerde mensen aan hetzelfde doel werkt. Het is een beweging die je in gang zet, waarbij je elkaar enthousiasmeert, je successen behaalt en ziet dat samenwerkingen soepeler verlopen.

Zorgprofessionals die actief zijn op het gebied van Infant Mental Health, zich willen ontwikkelen, IMH-tools willen inzetten en in verbinding willen zijn met andere IMH-professionals kunnen aansluiten bij IMH Nederland.

Bekijk de website voor actueel overzicht van [onze faciliteiten](#)

INHOUD DIENSTEN

1. Verbinden

Online Community

In de community kan er vanuit het platform met elkaar gecommuniceerd worden naar alle gebruikers. Doordat professionals hierop kunnen reageren is er snelle 1 op 1 communicatie mogelijk. Daarnaast kun je actief zijn in specifieke thema werkgroepen, zodat er per onderwerp of regio uitgebreide kennisuitwisseling kan plaatsvinden.

Digitale vindbaarheid

In het platform staan (zorg) professionals en organisaties die Infant Mental Health getrainde professionals in dienst hebben en lid zijn van IMH Nederland. Bij de inschrijving screenen we welke IMH- training professionals gedaan hebben. Organisaties en professionals geven daarnaast aan wat hun expertise en interventiemethodes zijn. Zo ben je makkelijk vindbaar voor collega professionals en tevens voor ouders. Dit bevordert het onderling samenwerken en verbinden en zorgt voor ouders voor een overzicht aan expertise van professionals. Deze informatie zullen we op termijn online zetten (2022-2023) zodat ouders en verwijzers via een inlog hulpvragen kunnen matchen met de juiste expertise. Zo hoef je als huisarts, jeugdarts of gemeente niet onnodig op zoek naar het beste aanbod en kan je aandacht uitgaan naar de zorg voor het gezin.

Digitale vindbaarheid op thema's

Naast de reguliere zoektabel op ons platform, hebben we tevens specifieke thema werkgroepen. Op ons platform vind je verschillende thema's, zoals onrustige baby en postpartum hulpverlening. Hierop ben je ook vindbaar voor collega professionals en ouders, na het volgen van de trainingsdag.

2. Netwerkgorg

Toegang draaiboeken en materialen netwerkgorg

Het uiteindelijke doel van de netwerkgorg is om de gezinsgerichte zorg te verbeteren. Om dit te bereiken is samenwerking op casusniveau nodig. IMH Nederland faciliteert de netwerkgorg per thema (expertisegebied) met verschillende tools om die netwerkgorg goed in te richten.

Gratis intervisietool

Samen en organisatie overstijgend leren aan de hand van casuïstiek, biedt veel inzicht. IMH Nederland heeft daarom een **intervisie tool** gemaakt, zodat je samen kan leren tijdens intervisie. De tool bevat een theoretisch kader over de reflectieve praktijk en 8 praktische tools om een reflectieve praktijk sessie in te vullen. Er zijn instructiefilmpjes gemaakt om de tools goed te kunnen uitvoeren. Wil je de intervisie inzetten met collega's uit je netwerk, dan zit er ook een agenda bij met praktische zaken om de netwerkgorg te verstevigen.

Jaarlijks webinar strategie IMH

IMH Nederland organiseert jaarlijks een webinar hoe je de IMH-visie strategisch goed weg kan zetten binnen je organisatie. Hieraan kun je gratis deelnemen; dit is een interactieve webinar waar je tevens gerichte vragen kunt stellen en we mee kunnen denken met je organisatie. Daarnaast krijg je toegang tot tools over hoe IMH in je organisatie vorm te geven.

Persoonlijke ondersteuning netwerkzorg

Drie middagen per jaar zitten we met ons team klaar om je verder op weg te helpen met de uitrol van jouw netwerkzorg. Je kan hierbij verbinding zoeken met professionals die net starten, maar je krijgt ook de gelegenheid om op maat advies te vragen met je netwerkteam.

3. Leren en ontwikkelen

Onbeperkt toegang tot alle digitale IMH content inclusief webinars

Wil je samen met je netwerk leren, dan biedt IMH Nederland indien gewenst, onbeperkt toegang tot content van IMH Nederland en Vakblad Vroeg zoals filmpjes, artikelen en webinars.

Samen leren & incompany

Het is ook mogelijk om samen met je netwerk of regio aan de slag te gaan. Daarvoor zijn onze trainingen en cursussen uitermate geschikt. Wil je meer weten wat de mogelijkheden zijn, bekijk ons **cursusaanbod**. En vraag gerust **een vrijblijvend adviesgesprek** om te horen wat er mogelijk is.

TOELATINGSEISEN DEELNAME NETWERKZORG

- Je bent min. 8 uur per week werkzaam met zwangeren, baby's, jonge kinderen en/of volwassenen met jonge kinderen
- Je hebt min. twee jaar werkervaring in het werken met zwangeren, baby's, jonge kinderen of volwassenen met jonge kinderen
- Je bent geregistreerd bij een beroepsvereniging die klacht- en tuchtrecht regelt
- Je hebt een IMH-scholing gevolgd van minimaal 15 uur*
- Indien je gevonden wil worden voor behandeling: je kunt een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) overleggen

* Indien je (nog) niet voldoet aan de 15 uur IMH-scholing, kun je bij ons een cursus volgen. Hierbij krijg je gratis toegang tot ons platform. Bekijk hier ons **ons actuele cursusaanbod**

Bekijk de website voor actueel overzicht van [onze faciliteiten](#)

3. Opbouwen IMH netwerkteam

STAPPEN LOKALE NETWERKVORMING

HOE BOUW JE EEN LOKAAL IMH NETWERKTEAM OP?

Start met gezamenlijke visie

Het spreken van dezelfde taal, een gemeenschappelijke basis m.b.t. kennis en een gedeelde visie op de zorg zijn het uitgangspunt voor verdere netwerkontwikkeling. Het vraagt inzet en bereidheid van de betrokken professionals om de zorg op een andere manier te organiseren waarbij altijd het gezin centraal staat in plaats van dat het zorgsysteem leidend is. Vanuit de verbinding op regionaal niveau kunnen gemotiveerde professionals het initiatief nemen om op lokaal niveau een netwerk te vormen. Er is voor gekozen om per gemeente een lokaal netwerk te organiseren.

Opbouw van lokaal netwerk = op maat

Het startpunt van een lokaal netwerk (gemeente(s), woonplaats of wijk) is altijd de mate van samenwerking en kennis die er op dat moment al is. Het is goed om aan te sluiten bij bestaande samenwerkingen en afspraken tussen bijvoorbeeld de jeugdverpleegkundige, kinderfysiotherapeut en ambulante professional. Zo maak je optimaal gebruik van bestaande routes, kennis en kunde. Aan de ene kant biedt de aanpak netwerkzorg kaders en handvatten om onder andere te werken aan kwaliteitsverbetering. Aan de andere kant biedt de netwerkzorg ruimte om 'op maat' de transdisciplinaire samenwerking vorm te geven.

Het evaluatieonderzoek van DementieNet (Oostra e.a. 2021) laat zien dat de netwerkaanpak leidt tot meer netwerksamenwerking, betere kwaliteit van zorg en hoge tevredenheid onder de betrokken professionals. Succesfactoren zijn onder andere: betrokkenheid van een verwijzer, kleinschaligheid en de aanwezigheid van een competente netwerkverbinder. Zo helpt het om in het eerste jaar te investeren in het elkaar leren kennen en het opbouwen van vertrouwen. Het werken vanuit de gezamenlijke visie en gebruik maken van dezelfde taal dragen hieraan bij.

Al deze elementen komen terug in de aanpak die bestaat uit de volgende vier stappen:

STAP 1 Klinisch leiderschap: netwerkverbinder neemt zelf initiatief

STAP 2 Netwerkvorming: netwerkverbinder brengt een lokaal netwerk samen

STAP 3 Kortcyclisch verbeteren: plannen opstellen en uitvoeren m.b.v. PDCA-cyclus

STAP 4 Interprofessionele training en intervisie in netwerk

STAP 1 KLINISCH LEIDERSCHAP: NETWERKVERBINDER NEEMT ZELF INITIATIEF

Een netwerk ontstaat niet vanzelf. Het initiatief ligt meestal bij één of meerdere professionals in een gemeente, woonplaats of wijk, die gemotiveerd zijn om de zorg voor gezinnen te verbeteren. De initiatiefnemer(s) vormen een lokaal IMH-team (hierna: **IMH Netwerkteam**). Het team bestaat idealiter uit maximaal 4 à 5 professionals waaronder een: - kinder-/ of jeugdarts - kinderfysiotherapeut - preverbaal logopedist - ambulante gezinsbehandelaar. Allen hebben IMH-scholing van minimaal 15 uur gevolgd.

'Klinische leiders' willen actief bijdragen aan het agenderen en verbeteren van de knelpunten in de zorg. Binnen dit team krijgen het liefst twee professionals de rol als netwerkverbinder: die verbindt de verschillende netwerkdeelnemers met elkaar en is aanspreekpunt voor de regiovertegenwoordiger van IMH Nederland. Meer informatie over netwerkleaderschap en een profielbeschrijving is te vinden in bijlage D.

Tijdens een **eerste overleg** met het IMH netwerkteam is het belangrijk om werkafspraken te maken, zodat het onder andere helder is wat de te volgen stappen zijn als een ouder of gezin zich aanmeldt.

STAP 2 NETWERKVORMING: NETWERKVERBINDER BRENGT EEN LOKAAL NETWERK SAMEN

Ieder lokaal netwerk is anders. De netwerkverbinder brengt samen met de rest van het IMH netwerkteam in kaart welke professionals en informele zorgverleners belangrijk zijn om de zorg voor de gezinnen te verbeteren (m.b.v. netwerktool 'sociale kaart'). Deze professionals en informele zorgverleners in de flexibele schil worden door de netwerkverbinder actief uitgenodigd voor deelname aan het netwerk en de netwerkbijeenkomsten. De flexibele schil om het IMH netwerkteam heen, is het IMH steunnetwerk. Zij ondersteunen het IMH Netwerkteam. Een netwerk is namelijk geen vrijblijvende samenwerking; er is commitment nodig en enkele werkafspraken (o.a. wie doet mee, onderlinge communicatie, hoe vaak kom je bij elkaar en wat is de inhoudelijke verbeteragenda).

Belangrijke uitgangspunten binnen het IMH netwerkteam zijn:

- Er is een IMH-consulent, Infant Family Practitioner of IMH-specialist (of in opleiding) onderdeel van het IMH Netwerkteam
- Het IMH Netwerkteam heeft een samenwerking met het lokale consultatiebureau, ziekenhuis en lokale toegang bij de gemeente.
- Alle vijf de werkvelden (zie **netwerkaart IMH Nederland**) zijn vertegenwoordigd in het netwerk en bij voorkeur een vertegenwoordiger van informele zorgverlening (denk aan Home-Start of Buurtmama's).
- Alle leden van het netwerk hebben een Infant Mental Health scholing van minimaal 15 uur gevolgd om samenwerking vanuit eenzelfde visie te waarborgen.

In de startbijeenkomst met de professionals uit het IMH netwerkteam en IMH steunnetwerk (de ondersteuning en flexibele schil) komen aan de orde:

1. Kennismaking, exploreren visie, belangen en commitment netwerkdeelnemers (o.a. werkafspraken)
2. Onderling uitwisselen expertise en aanbod
3. Ophalen verbeterpunt(en) lokale netwerk en kwaliteit van zorg aan de hand van casuïstiek

---

¹ Het advies qua samenstelling van het IMH-team kan in de loop van tijd aangevuld worden

² Volledige functieomschrijving en scholing zijn op dit moment nog in ontwikkeling.

STAP 3 KORTCYCLISCH VERBETEREN: PLANNEN OPSTELLEN EN UITVOEREN **M.B.V. PDCA-CYCLUS**

Indien bij de vorige stap gewerkt is aan de voorwaarden en er een basis van vertrouwen is, gaat de daadwerkelijke verbetercyclus van start³. Eerst zal het lokale IMH netwerkteam inzicht moeten krijgen in waar ze nu staan door middel van een Quick Scan. Welke interventies zijn bijvoorbeeld al beschikbaar en welke ontbreken nog? Zijn alle domeinen al vertegenwoordigd? Worden de kwaliteitsrichtlijnen al gevolgd? In hoeverre voelen de professionals zich in staat om ouders de juiste begeleiding te bieden? Zie hier enkele voorbeelden uit de vragenlijst van de Quick Scan die de netwerkverbinder samen met het lokale IMH netwerkteam en het IMH steunnetwerk tijdens de halfjaarlijkse intervisie in kaart brengt. Daarin worden ook de tevredenheid van zowel de ouders als professionals meegenomen.

Na het prioriteren van minimaal één verbeterpunt wordt een verbeterplan opgesteld. Vervolgens gaat het IMH netwerkteam actief aan de slag met de uitvoering van het verbeterplan (wij raden aan: minimaal één keer per jaar en ieder kwartaal evalueren). De PDCA cyclus is een handige methode om hierbij te gebruiken. Zorg ervoor dat je een haalbaar en gedragen doel formuleert en in kleine stappen de weg naar het doel zo concreet mogelijk uitzet. Maak hierbij gebruik van het format verbeterplan.

STAP 4 INTERPROFESSIELE TRAINING EN INTERVISIE IN NETWERK

Om onderlinge samenwerking te verbeteren, is het raadzaam om als IMH netwerkteam en IMH steunnetwerk interprofessionele trainingen te volgen en minimaal twee keer per jaar intervisie⁴ te organiseren. Het liefst passend bij het onderwerp van het verbeterplan. IMH Nederland biedt scholingsaanbod aan, zodat elk team zich eenvoudig kan blijven bijscholen. Gezamenlijke scholing heeft een meerwaarde op twee niveaus: je hebt meer zicht op elkaars manier van werken en expertise en je verbetert de gedeelde kennis op een relevant onderwerp. Een voorbeeld: een netwerk wil het aantal crisissituaties in gezinnen terugdringen en volgt een training over voorlichting en adviezen voor ouders bij excessief huilen. Belangrijk om in deze trainingen casuïstiek te gebruiken van patiënten/gezinnen waar het netwerk gezamenlijk zorg biedt. Zo kan de training direct van waarde zijn voor de dagelijkse zorgverlening.

---

³ Bij deze stap krijgt de netwerkverbinder ondersteuning vanuit IMH Nederland

⁴ De netwerkverbinder/IMH-netwerkteam organiseert zelf de intervisie, waarbij de intervisietool van IMH Nederland als hulpmiddel kan worden ingezet. IMH Nederland organiseert scholingen die als lokaal netwerk te volgen zijn, maar het is ook mogelijk om zelf experts de benaderen om een training te verzorgen

A. Stappenplan

HANDREIKING NETWERKZORG IMH NEDERLAND

PROCESBESCHRIJVING LOKALE NETWERKVORMING

STAP 1	Klinisch leiderschap: <ul style="list-style-type: none"> • Eén of meerdere professionals nemen initiatief • Vormen IMH netwerkteam • Eerste overlegmoment met IMH netwerkteam (o.a. werkafspraken) • Netwerkverbinder benoemen en communiceren aan IMH Nederland > bijeenkomst netwerk verbinders volgen
STAP 2	Netwerkvorming: <ul style="list-style-type: none"> • Netwerktool 'sociale kaart' invullen • Uitnodigen professionals IMH steunnetwerk • Voorbereiden startbijeenkomst • Beschrijven taken IMH netwerkteam en IMH steunnetwerk en welke specialismen betrokken zijn (bijvoorbeeld netwerkzorg lokaal IMH team met specialismen onrustige baby en LVB) • Startbijeenkomst IMH netwerkteam + IMH steunnetwerk
STAP 3	Kortcyclisch verbeteren: <ul style="list-style-type: none"> • Quick Scan invullen (tijdens intervisiebijeenkomsten) • Selecteren verbeterpunt(en) • Opstellen verbeterplan (jaarlijks) • Uitvoering en evaluaties plannen
STAP 4	Interprofessionele training en intervisie: <ul style="list-style-type: none"> • 2x per jaar intervisie (+ evaluatie) inplannen & organiseren • 1x per twee jaar IMH-congres/bijeenkomst i.v.m. herregistratie ⁵ • Keuze specifieke scholing en training

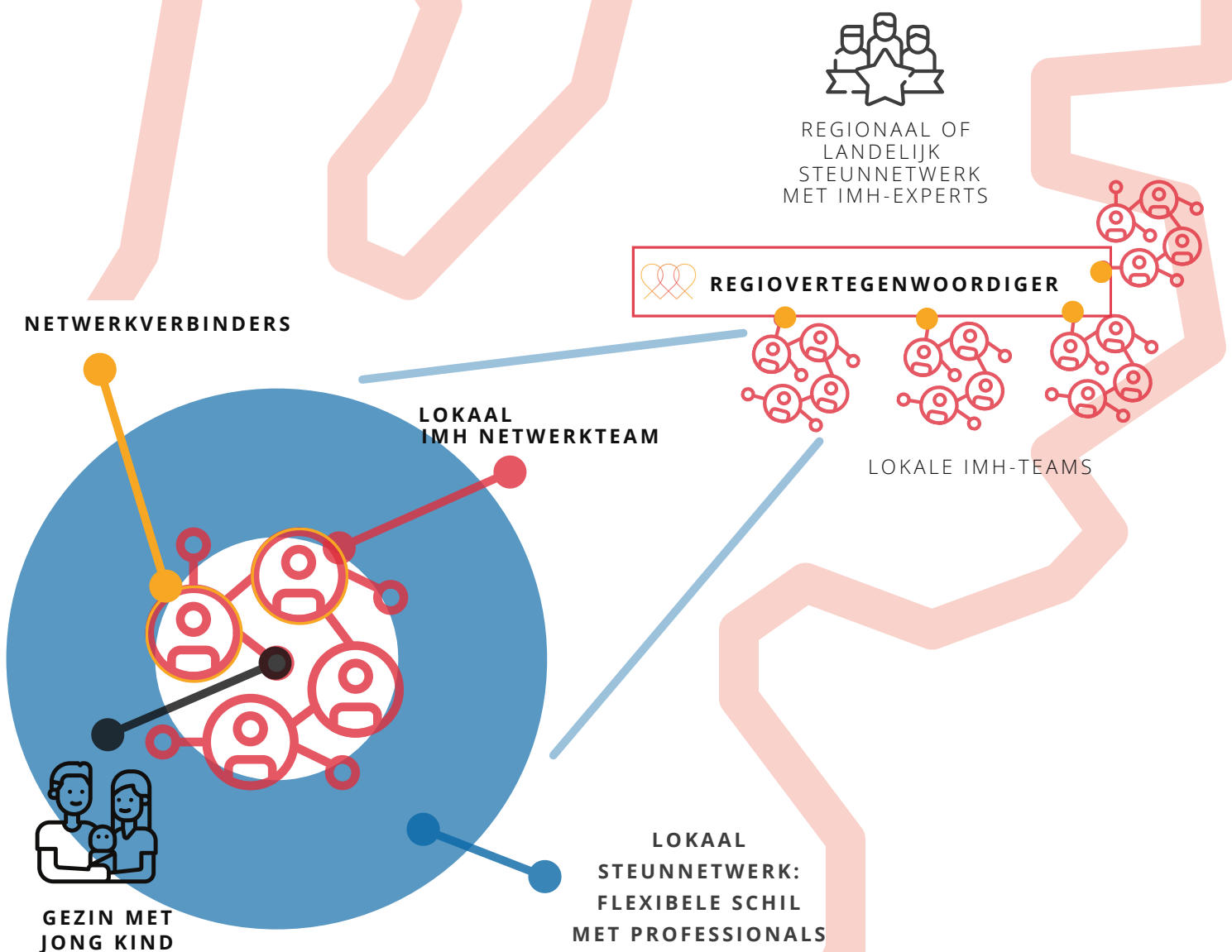
⁵ IMH Nederland is de herregistratie voorwaarden aan het uitwerken en definitieve voorwaarden volgen in 2022

B. Organisatie

HANDREIKING NETWERKZORG IMH NEDERLAND

VERSCHILLENDE NIVEAUS BINNEN NETWERKZORG

Er zijn verschillende niveau's en bijbehorende rollen en verantwoordelijkheden te onderscheiden om de zorg rondom de gezinnen zo goed en efficiënt mogelijk in een netwerk te organiseren en te streven naar een gelijkwaardig kwalitatieve zorg op elke plaats in Nederland. Dit is weergegeven in onderstaande figuur en op de volgende pagina worden de verschillende begrippen toegelicht.

OP LOKAAL NIVEAU

In iedere gemeente, woonplaats of wijk streven we naar de ontwikkeling van een netwerk met:

- **IMH netwerkteam:**
  - 4 - 5 professionals
  - Alle professionals hebben in ieder geval niveau IMH-helper (15 uur IMH-scholing)
  - Minimaal één professional is IMH-Consulent, Infant Family Practitioner of IMH-specialist
  - Taken: ontvangen aanvragen van verwijzers, triage, inschakelen aanvullende expertise uit flexibele schil of regionaal expertise team, opstellen gezinsbehandelplan en/of opschalen/afschalen, één aanspreekpunt (casemanager) voor ouders en coördinatie van zorg (wisselt per cliënt/gezin), inzet interventies/begeleiding en actief betrokken bij verbetercyclus zorgnetwerk.
  - Binnen dit team hebben twee professionals de rol van **netwerkverbinder** (N.B. dit is niet gelijk aan casemanager op cliëntniveau). Taken: aanspreekpunt voor regiovertegenwoordiger IMH Nederland, verbinder in lokale netwerk, bewaken IMH visie & kwaliteit en initiëren verbetercyclus.
- **Lokaal steunnetwerk - flexibele schil met professionals:**
  - Lokale zorgprofessionals (waaronder verwijzers), informele zorgverleners en ervaringsdeskundigen
  - Vertegenwoordiging van alle vijf werkvelden
  - Alle netwerkdeelnemers: minimaal IMH helper*
  - Functies: verwijzen naar IMH-team, zo nodig betrokken bij onderzoek, opstellen gezinsbehandelplan en uitvoeren interventies/begeleiding

OP REGIONAAL NIVEAU

In iedere regio zijn (optioneel) beschikbaar:

- **Regiovertegenwoordiger:**
  - Invulling door een projectleider/medewerker van IMH Nederland
  - Functies: verbinden en enthousiasmeren van professionals in de regio, aanspreekpunt voor de regio en nieuwe professionals die zich willen aansluiten
  - De regiovertegenwoordiger van IMH Nederland staat in verbinding met de lokale netwerkverbinders en heeft overzicht over het aantal IMH-geregistreerde professionals in de regio en ervaringsdeskundigen of informele zorgverleners. Overige functies: begeleiding van de netwerkverbinders bij het opstarten van een lokaal netwerk, verzamelen uitkomsten indicatoren netwerkintegratie en verbeterplannen, overzicht scholingsbehoefte en organiseren/beschikbaar zijn tijdens netwerkbijeenkomsten.
- **Regionaal steunnetwerk met experts:**
  - Diverse professionals met gespecialiseerde kennis op het gebied van de onrustige baby, peripartum problematiek, LVB & zwangerschap die beschikbaar zijn om in de regio geconsulteerd te worden bij specifieke vragen.
  - Denk aan: kinderarts, TOP-kinderfysiotherapeut, Baby IOG, GZ-psycholoog, IMH specialist
  - Functies: consultfunctie, opschalen zorg of bieden specialistische behandelinterventies, bijdragen aan scholing en delen van expertise met aangesloten professionals

C. Kwaliteitskaders

HANDREIKING NETWERKZORG IMH NEDERLAND

DEELNAME AAN NETWERKZORG IMH NEDERLAND - THEMA WERKGROEPEN

De opbouw in geaccrediteerde scholing binnen IMH Nederland vormt een raamwerk voor de kwaliteitskaders van de netwerkzorg.

KWALITEITSKADER REGIONAAL NETWERK

Om als professional deel uit te kunnen maken van een lokaal netwerk zijn een aantal eisen opgesteld:

- HBO en WO(+) professionals werkzaam met ouders en (ongeboren) jonge kinderen (-9 maanden t/m 5 jaar)
- Minimaal twee jaar werkervaring
- Registratie bij een beroepsvereniging die klacht/tuchtrecht regelt
- Professionals in IMH netwerkteam: Infant Mental Health scholing van minimaal 15 uur gevolgd
- Professionals in IMH steunnetwerk Infant Mental Health scholing van minimaal 15 uur gevolgd
- Je bent ingeschreven bij netwerkzorg IMH Nederland
- Voor het behandelen of begeleiden vanuit de IMH visie is er minimaal één IMH-specialist verbonden voor consultatie en intervisie.
- Ben je verbonden aan een specialistisch netwerk, dan wordt van je verwacht dat je de trainingstag op het specifieke onderwerp gevolgd hebt.

Aanvullende kwaliteitseisen voor deelnemen netwerkzorg:

- Minimaal 2x per jaar intervisie binnen je netwerk

ALGEMENE KWALITEITSEISEN

Daarnaast gelden een aantal algemene kwaliteitseisen binnen de netwerkzorg

- Kennen van (multidisciplinaire) richtlijnen voor het specifieke aandachtsgebied
- Inzet gezamenlijk, gezinsgericht behandelplan vanuit integratief beeld met hypothesen. Daarbij kan het sociaal ecologisch model als uitgangspunt gebruikt worden.
- Per traject samen met ouders komen tot één aanspreekpunt / regiehouder
- Jaarlijkse update netwerktool 'sociale kaart' op lokaal niveau
- Jaarlijks selecteren verbeterpunten aan de hand van indicatorenset en lokale evaluatie
- Netwerkverbinder neemt deel aan de jaarlijkse bijeenkomsten van IMH Nederland, om up-to-date te blijven van landelijke ontwikkelingen

Figuur 5: registratiemodel Infant Mental Health

IMH NEDERLAND
leren · verbinden · matchen

Opleidingsroutes IMH Nederland

Infant Family Helper <i>Signalering en gezondheidsbevordering</i>	Infant Family Associate <i>Vroege en Korte Interventie</i>	Infant Family Practitioner <i>Interventie, Herstel, Terugvalpreventie en Langdurige zorg</i>
<ul style="list-style-type: none"> Minimaal 15 uur aan IMH-scholing gevolgd Opleidingsniveau: HBO/WO Minimaal twee jaar werkervaring met jonge gezinnen en 8 uur werkzaam in het werkveld Elke opleidingsachtergrond passend binnen de netwerkkaart IMH Nederland Registratie beroepsvereniging die tucht- en klachtrecht regelt (bijv. SKJ/BIG) 	<ul style="list-style-type: none"> Minimaal 30 uur aan IMH-scholing gevolgd Opleidingsniveau: HBO/WO Minimaal twee jaar werkervaring met jonge gezinnen en min. 8 uur werkzaam in het werkveld Registratie beroepsvereniging die tucht- en klachtrecht regelt (bijv. SKJ/BIG) 	<ul style="list-style-type: none"> Minimaal basis en verdiepingscursus IMH Nederland Opleidingsniveau: HBO/WO Minimaal twee jaar werkervaring met jonge gezinnen en min. 8 uur werkzaam in het werkveld Registratie beroepsvereniging die tucht- en klachtrecht regelt (bijv. SKJ/BIG)

Welke registraties hebben eveneens een rol binnen netwerkzorg?

IMH-Consulent: observeren, signaleren, begeleiden en optimaliseren (HBO/WO)*

IMH-Specialist: Observeren, interpreteren, diagnosticeren, behandelen en herstellen (WO + BIG Registratie)*

*Bekijk voor de toelatingseisen hiervan de website van de aanbieders

Bronnen:

- Rickwood, Debra. (2022). Preventing Further Episodes of Mental Illness (Monograph). Adapted from Action Plan 2000 and Mrazek & Haggerty 1994.
- Weatherston, D. J., Kaplan-Estrin, M., & Goldberg, S. (2009). Strengthening and recognizing knowledge, skills, and reflective practice: The Michigan Association for Infant Mental Health competency guidelines and endorsement process. *Infant mental health journal*, 30(6), 648-663. <https://doi.org/10.1002/imhj.20234>
- Eggbeer, L., Mann, T., & Seibel, N. (2007). *Reflective Supervision: Past, Present, and Future, Zero to Three*, 28.
- <https://imhcr.co.uk/mot/book/view.php?id=173>

D. Netwerkleiderschap

HANDREIKING NETWERKZORG IMH NEDERLAND

Leiderschap is een belangrijke bouwsteen in de ontwikkeling van netwerkzorg. Het succes van een lokaal netwerk wordt voor een groot deel bepaald door netwerkleiderschap. Het gaat hierbij niet om een formele positie, maar veel meer over wie beschikt over de kunst om mensen te verbinden, te enthousiasmeren en te laten zien dat er door samenwerken meer mogelijk is. Netwerken moeten het vaak hebben van mensen die bereid zijn om initiatief te nemen om anderen mee te nemen en de focus te houden op het doel van samenwerken; betere zorg voor de gezinnen met een onrustige baby. Het vraagt om een gezonde balans tussen de mate van sturen en de mate van ondersteunen.

Daarom is gekozen voor de term '**netwerkverbinder**' voor professionals die de rol van kartrekker vervullen binnen de lokale IMH netwerkteams en IMH steunnetwerken.

PROFIELBESCHRIJVING: NETWERKVERBINDER IMH NETWERKZORG

De beschrijving is tot stand gekomen op basis van input van een focusgroep* met netwerkverbinders onrustige baby in regio Twente en informatie/ervaring van andere zorgnetwerken (DementieNet en ParkinsonNet). De resultaten zijn verzameld door middel van een voorbereidende online vragenlijst en twee interactieve bijeenkomsten met de focusgroep (periode april - okt 2022).

Advies: twee netwerkverbinders per gemeente/lokaal netwerk aanstellen vanuit verschillende disciplines of domeinen om elkaar aan te vullen qua competenties, netwerk, ervaring en om de continuïteit van het netwerk te waarborgen bij uitval door ziekte, verlof of vertrek van een netwerkverbinder.

Kenmerken en competenties

Als netwerkverbinder ben je:

- Minimaal HBO geschoold en vakinhoudelijk op de hoogte van de laatste wetenschappelijke inzichten rondom het thema onrustige baby
- Opleid in Infant Mental Health (minimaal niveau: Infant Family Associate - basiscursus of andere vorm van minimaal 30 uur IMH-scholing)
- Vriendelijk, enthousiast, laagdrempelig benaderbaar en draagt de IMH-visie uit
- Verbinder en aanpakker: overzicht bewaren en kaderen, proactief in het verbinden van mensen/organisaties, neutraal belangen af te wegen, op de hoogte van lokale initiatieven en professionals. Inzicht in hoe de lijnen en wegen lopen qua wet- en regelgeving (zorgverzekeringswet en jeugdwet) en sociaal domein is een pré. Je beschikt over een eigen netwerk in de regio en betreft deze om de samenwerking te verbeteren en in te zetten voor de doelgroep ouders.
- Visionair en leider: ziet waar kansen liggen, haalt input op vanuit werkveld, deelt de IMH visie voor de toekomst, creëert draagvlak en neemt mensen stap voor stap mee in de verbetercyclus

*De focusgroep bestond uit zes professionals uit Overijssel

Taken en rollen netwerkverbinder:

- Aanspreekpunt en contactpersoon voor regiovertegenwoordiger IMH Nederland en op de hoogte van de stappen voor netwerkontwikkeling + eisen (zie handreiking IMH netwerkzorg).
- Verbinden van lokale professionals binnen het netwerk en motiveren/aanjagen tot nemen van verantwoordelijkheid door alle netwerkdeelnemers
- Organiseren van intervisie/ bijeenkomsten met lokale IMH netwerkteam en IMH steunnetwerk aan betrokken eerstelijns professionals in de gemeente om elkaar en elkaars expertise beter te leren kennen
- Overzicht hebben over lokale sociale kaart (kan in samenwerking met IMH netwerkteam tot stand komen)
- Overzicht van aanvullende expertise van leden IMH netwerkteam + verdeling van de taken
- Bewaken IMH visie en focus op verbetering van zorg voor gezinnen met een jong kind
- Verbeterpunten verzamelen vanuit input lokale professionals, prioriteren en selecteren om uit te werken in een jaarlijks verbeterplan aan de hand van de PDCA-cyclus (zie handreiking IMH netwerkzorg). → Optie hierin is ook om dit in samenwerking met de andere netwerkverbinders te doen (om van elkaar te leren en om het minder arbeidsintensief te maken).

Te verdelen rollen binnen het IMH netwerkteam (niet persé netwerkverbinder):

- Aanspreekpunt en contact met voorliggend veld – preventie (denk aan: kraamzorg, verloskundigen, huisarts, kinderdagverblijf, jeugdgezondheidszorg)
- Aanspreekpunt en contact met regionale ziekenhuis/ expertteam in regio
- Aanspreekpunt en positioneren van het IMH netwerkteam binnen de gemeente, aansluiting met Jeugdwet/WMO
- Vormgeven van scholing

**Hier is de netwerkverbinder NIET verantwoordelijk voor
(= gedeelde verantwoordelijkheid van het IMH netwerkteam):**

- Aannemen en begeleiden van een casus naar passende zorg na aanmelding
- Casemanager / aanspreekpunt voor gezin met onrustige baby

ONTWIKKELING EN ONDERSTEUNING NETWERKLEIDERSCHAP

Eenzijds beschikken netwerkverbinders van nature over de eigenschap om de leiding te nemen en te verbinden. Aan de andere kant is het zeker mogelijk om in deze rol te groeien en competenties en/of kennis te ontwikkelen. Dit kan bijvoorbeeld gericht zijn op het ontdekken van hun persoonlijke leiderschapsstijl of kennis over actuele wet- en regelgeving.

In de periode van april t/m okt 2022 is onderzocht welke behoefte netwerkverbinders (uit regio Twente) hebben qua begeleiding, intervisie en training om te groeien in netwerkleiderschap.

Gewenste begeleiding vanuit IMH Nederland voor netwerkverbinders:

1. *Opstartbegeleiding*: Persoonlijke begeleiding van een regiovertegenwoordiger van IMH Nederland bij het opstarten van een lokaal netwerk. De handreiking "De basis: IMH netwerkteams" is de leidraad in het proces waarbij meegedacht kan worden bij het organiseren van een startbijeenkomst, ingang bij gemeente, monitoren van netwerkvorming of andere vragen/uitdagingen die leven bij de netwerkverbinders.

Realisatie: Vanaf januari 2023 vult een projectleider van IMH Nederland de rol van regiovertegenwoordiger in en start de begeleiding van lokale IMH-teams die hier interesse in hebben.

Duur van de begeleiding: 1 jaar

Aantal contactmomenten: 4 à 5 keer

Na het eerste jaar blijft de regiovertegenwoordiger het aanspreekpunt voor de netwerkverbinders, maar zal de frequentie en intensiteit van de begeleiding lager zijn.

2. *Intervisie (niet verplicht)*: 2x per jaar mogelijkheid om als netwerkverbinders met elkaar te sparren, succesverhalen te delen en nieuwe ontwikkelingen binnen de verschillende netwerken uit te wisselen. Eventueel aan te vullen met specifieke kennisdeling afgestemd op de behoefte van de netwerkverbinders. Denk aan thema: wet- en regelgeving

Realisatie: Tijdens de bijeenkomst op 11 okt 2022 heeft een eerste intervisie-moment met de betrokken netwerkverbinders in regio Twente plaatsgevonden.

Aanvullend faciliteert IMH Nederland vanaf 2023: 3x per jaar een netwerkbijeenkomsten (online). Daar kunnen netwerkverbinders onderling informatie/ervaringen delen en zal kennisdeling over specifieke thema's tijdens individuele bezoeken van regiovertegenwoordiging aan netwerkverbinders.

3. *Training/coaching voor 'netwerkverbinder' met certificaat*:

- Workshop: Hoe stel je een verbeterplan op waar je als netwerk ook echt mee aan de slag gaat?
- Training – coaching netwerkleiderschap:
  - Welk type leiderschap past bij jou? Krijg inzicht in je drijfveren en hoe je dit vertaalt in de rol als netwerkverbinder op een manier die je ook duurzaam vol kunt houden.
  - Hoe draag je zorg voor gedeeld leiderschap in je netwerk? Zodat je samen de verantwoordelijkheid draagt en je als netwerkverbinder niet als enige de kar trekt.

Realisatie: Op zoek naar financiering/subsidie om een trainings/coachingsprogramma te ontwikkelen en aan te bieden aan netwerkverbinders. Tevens biedt de regiovertegenwoordiger tijdens de persoonlijke begeleiding aandacht aan deze specifieke thema's.

E. Inhoudelijke aspecten

IWELKE ONDERDELEN ZIJN BELANGRIJK BINNEN NETWERKZORG

PARTNERS BINNEN DE NETWERKZORG

Om de juiste zorg te kunnen bieden zijn een aantal vaste partners en (behandel)modules binnen een netwerk nodig.

Naast verbinding met alle vijf domeinen van de netwerkkaart (hoofdstuk 2) dient elk netwerk expliciet aandacht te hebben voor verbinding met:

- regionale POP-poli
- ToP-kinderfysiotherapeut(en) uit de regio
- Pre-verbale logopedist(en) uit de regio
- IMH-team binnen de jeugdzorg (bij voorkeur een team dat contextueel werkt en de ouder ook kan behandelen)
- IMH-team binnen volwassen GGZ (bij voorkeur een team dat contextueel werkt en ook oog heeft voor de ouder-kind relatie en het jonge kind)
- Ziekenhuis
- Kraamzorg met aanvullend specialisme Babythuiszorg
- Jeugdgezondheidszorg
- Wijkteam
- Verbinding met coalitie Kansrijke Start
- Verbinding met Integrale Vroeghulp
- Verbinding met huisartsen
- Verbinding met Nu Niet Zwanger

Binnen het IMH steunnetwerk dient verbinding te zijn met:

- Lactatiekundige
- Veilig thuis, Jeugdbescherming, Raad
- 1 organisatie gericht op ouders met een (Licht) Verstandelijke Beperking (zie ook addendum LVB & Zwangerschap)
- 24-uurs ouder-kind woongroepen
- Dagbehandelplekken (zoals Kentalis, Kinderdagcentrum en revalidatiegroepen)

Netwerkzorg

INTEGRATIE NETWERKZORG

BESCHIKBARE INSTRUMENTEN/INTERVENTIES

Op het gebied van interventies is het belangrijk om toe te werken naar basisaanbod in de regio.

Daarbij valt te denken aan:

- Baby IOG
- Babyhuiszorg
- Basic Trust
- OKI-B
- Griefelen
- Mijnkindonline, Connect2grow
- NIKA (Drakentemmers)
- Ouder Kind Trauma Therapie (OKTT)
- Ouder-baby interventie (Carla Brok en Karin van Doesum)
- Protocol onrustige baby van Eline Möller en Roos Rodenburg
- Screeningslijsten Mind2Care

Deze lijst is nog niet volledig en zal de komende periode in samenspraak met partners nader worden aangevuld.